19e JAARGANG | No. 2 | 14 OCT. '38

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Ds F. A. den Boeft, Rotterdam; Ds E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Ds D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis—Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Ds J. van Herksen, Ermelo; Ds B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds H. Mulder, Deventer; Ds A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseeuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Ds R. Schippers, Wanswerd; Ds J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Ds N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Ds C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds M. Vreugdenhil, Meliskerke; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJsel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: ƒ2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland ƒ7.50 en voor Ned.-Indië ƒ6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers ƒ0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Armoede en Geestelijk leven, II. — Uit de Schrift: De vastheid van Gods Woord (Psalm 119: 89). — Kerkelijk leven: Verbondswraak! II. „München". Opleiding predikant Argentinië. De quaestie van het nieuwe kerkrecht, II. Niet alzoo! De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus, VI. — Even parkeeren: Gestroomlijnd? — Pop. wetensch. schetsen: Geestelijke volksgezondheid, II. — Uit het pol. en soc. leven: Brengt actieve conjunctuurpolitiek redding? — Zielkunde: Geloof en werkelijkheidsgevoel. — Uit de historie: Prof. Dr H. H. Kuyper over het karakter en de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, V. — Persschouw. — Boekbespreking. — Kerknieuws. — Bijblad: Catechismus blz. 9—16.

HOOFDARTIKEL

Armoede en Geestelijk leven.

II.

Tamelijk lang hebben we ons bezig gehouden met de teekening van het geestelijk leven. Toch niet tè lang, naar ik geloof, want een helder inzicht in den aard van dat leven is van het allergrootste belang, niet alleen voor het verstaan van ons onderwerp, maar voor heel de praktijk van onzen ambtelijken arbeid.

We wenden ons nu naar de andere werkelijkheid, die we noemden en die aangeduid wordt met den naam: armoede. We willen trachten, daarover sprekende als vanzelf iets van het verband tusschen die armoede en het geestelijk leven te schetsen.

Het is weer uiterst moeilijk te zeggen, wàt armoede is. We gebruiken ook dit woord immers in meer dan één beteekenis. Een man, die God niet kent als zijn Vader, is echt arm, ook al bezit hij millioenen. Een man en een vrouw, die den kinderzegen missen, lijden eveneens onder een bepaalden vorm van armoede. En een chronische zieke, ook al heeft hij overigens alles, niet minder.

Toch hebben we nu alleen dien bepaalden vorm van armoede op het oog, die bestaat, om het zoo concreet mogelijk te zeggen, in het niet voldoende hebben van eten, drinken, kleeding, woning en wat verder tot het noodzakelijke levensonderhoud behoort.

Ook zóó is evenwel nog moeilijk aan te geven wáár de grens ligt tusschen arm-zijn en niet-arm-zijn. Die grens immers verschilt naar gelang van woonplaats, cultuurniveau, persoonlijken aanleg, huishoudelijke capaciteiten enz.[1])

Met al deze kwesties kunnen we ons en behoeven we ons niet in te laten.

We willen er nu met nadruk op wijzen, dat de visie op de armoede geheel en al bepaald wordt door de geloofsovertuiging, die het leven beheerscht.

Hecht men alleen aan de materiëele goederen in de wereld, dan is de kwestie van armoe en rijkdom er uitsluitend één van bezitten of niet-bezitten; dan zijn de armen zonder meer de ongelukkigen en de rijken de gelukkigen.[2])

Maar hoe fel de tegenstelling aldus wordt tusschen rijken en armen; hoe gloeiend de haat van de bezit-loozen tegen de bezitters ook wezen mag, tóch zijn de beide groepen één in levensvisie, één in levensdoel, één in den honger van het hart. Beide hebben alleen oog voor de materiëele goederen als basis van het levensgeluk. Beide zijn alleen uit op het verwerven of vermeerderen van het bezit. Beide dienen met denzelfden hartstocht denzelfden afgod.

Ook over de werkelijkheid der armoede moeten we het licht van Gods Woord opvangen.

En dan zullen we dat licht als vanzelf zien vallen, als we ons scherp voor den geest stellen, dat God aan al zijn kinderen een taak geeft. Aan allen! Allen worden opgeroepen tot den arbeid in Gods eeuwig koninkrijk.

Ja, allen worden opgeroepen in den arbeidsdienst; maar — eindeloos gevariëerd zijn de taken, die God zijn kinderen oplegt. Zie ze in gedachten naast elkaar staan: een minister en een waschvrouw; een visscher en een kantoorklerk; een polderjongen en een dominé; een moeder van vele kinderen en een eenzame ongetrouwde en ge ontdekt aanstonds iets van de onvoorstelbare veelvormigheid.

Bovendien is ieders taak nog weer zeer vertakt en gecompliceerd. Ieder kind des Heeren heeft een veelvoudige taak. Hij moet in huwelijk en gezin; in kerk en staat; in bedrijf en sociale gemeenschap tegelijk den wil van zijn Vader volbrengen; overal de stem van zijn Vader hooren en volgen.

Maar hoe oneindig gevariëerd die taken van al die millioenen menschen ook mogen wezen, hierin zijn ze tenslotte één, dat hun diepste, gloeiende kern is: de dienst des Heeren, het volbrengen van Zijn wet. Al wat kinderen Gods hier op aarde doen, moet zijn een bepaalde wijze van den HEERE dienen.

Die taak is zoo geweldig en alles omvattend in het leven der kinderen Gods, dat Jezus Christus om de getrouwe, gespannen vervulling van die taak ons laat bidden in de drie eerste beden van het Onze Vader.

Ja, laten we dat weten, in die beden gaat het erom, dat wij onzen Vader vragen, smeéken, ons de groote genade te willen schenken van Hem te mogen dienen overal, altijd, met alles wat we zijn en hebben.

Magistraal heeft de Heidelbergsche Catechismus die kern der beden gegrepen en vertolkt.

Voor de vervulling van die taak hebben we alles, alles noodig, moeten we alles, alles ontvangen. En alleen de Vader Zelf kan ons dat geven.

We hebben noodig: wijsheid, liefde, kracht, geloof, volharding en nog zooveel meer.

En zie, voor de vervulling van onze taak hebben we óók noodig: brood, kleeding, een huis — in één woord al die dingen welke we onze levensbehoeften noemen.

Ja, gij weet het evengoed als ik, dat de vervulling van onze taak heel dikwijls het door God gewilde middel is om onze levensbehoeften ons te verschaffen. In den weg van getrouwe plichtsbetrachting mogen we dikwijls „ons eigen brood verdienen". Maar dit element kunnen we nu buiten beschouwing laten — het is voor ons onderwerp op dit moment van geen belang.

Wat we wel moeten vasthouden is, dat we voor de vervulling van onze levenstaak levensbehoeften noodig hebben! Rustig mogen we dit zeggen, want Jezus Christus heeft het Zelf ons voorgezegd. Als Hij in de bergrede zijn discipelen er op wijst, dat ze nooit bezorgd mogen zijn over eten, drinken of kleeding, dan betuigt Hij: Uw hemelsche Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft.[3])

Dit verband tusschen de door God gegeven taak èn onze levensbehoeften wordt ook weer zoo prachtig in het Onze Vader tot uitdrukking gebracht. In de drie eerste beden, zoo zagen we, vraagt Gods kerk om getrouwe ambtsvervulling. En zie, oogenblikkelijk daarna volgt als vierde bede: Geef ons heden ons dagelijksch brood.

De werkers in Gods wereldwijngaard moeten gevoed worden, dàn kunnen ze werken.

De soldaten in het Koninkrijk Gods moeten proviand ontvangen, dàn alleen kunnen ze strijden.[4])

Maar nu zien wij in de werkelijkheid ook van het christenleven, dat die levensbehoeften dikwijls ontbreken.

Ja zeker, ze worden dan misschien, ja zelfs dikwijls tóch wel weer verschaft, maar vóórdat ze verschaft kunnen worden is er toch éérst het moment, waarin het brood er niet meer is en de kleeding ontbreken gaat.

Bovendien kwamen vóórdien de dagen, waarin de armoede dreigend naderbij kwam en blijven nadien de tijden waarin niet het zelf-verdiende brood wordt gegeten, terwijl soms o zoo lang niet voldoende aanwezig is wat werkelijk noodig is; een tijd, waarin dat wat noodig is altijd iets of zelfs veel méér blijft dan dat wat feitelijk aanwezig is.

En dan is er de armoede!

De armoede, die — we weten het uit Christus' eigen mond — altijd blijven zal in deze wereld.

De armoede, die we altijd moeten blijven bevechten, zonder ze ooit volkomen te zullen overwinnen.

In deze wereld, waar de zonde niet ten volle uitbarsten kan, maar waarin ook de genade haar schoonsten luister nimmer bereiken zal;

in deze wereld waar de gemeene gratie de doorwerking der zonde en het gemeene oordeel de doorwerking der genade weerhoudt;

in deze wereld zal, hoewel Christus voor de Zijnen alles heeft verworven en zij in Hem alles bezitten, de armoede blijven knagen aan veler bestaan, al zal die armoe ook altijd weer bestreden en telkens ook overwonnen mogen worden door Gods genade.

Zoo komt dan armoede in het leven der geloovigen.

En dan moet ook het komen in, het lijden onder, het doorworstelen van die armoede een moment worden van het geestelijk leven.

Dat is een geweldige taak.

Want in de armoe doemt het gevaar op, dat heel de ziel zich werpt op het geld en het goed zonder meer. Juist omdat men het missen moet, wordt het àl grooter en heerlijker en begeerlijker: Dan wordt al het denken en zoeken en worstelen opgejaagd en beheerscht door de hunkering naar wat men niet heeft en toch zoo graag bezitten zou. Dan komt ongemerkt de afgodendienst van het goud met de bitterheid, de opstandigheid en den wrevel, die altijd dien dienst vergezellen.

En tóch: óók de armoe moet worden een moment in het geestelijk leven.

Dat wil zeggen: er moet komen het aanvaarden van de armoe uit 's HEEREN hand! Er moet komen het ontdekken van den Levenden God ook in het gebrek! Er moet komen het waarachtige belijden, dat God goed is, dat Hij Vader blijft ook als Hij ons voor langer of korter tijd het brood onthoudt.

O ja, er kunnen allerlei „oorzaken" zijn voor die armoe. Er kan onrecht zijn, dat het gebrek veroorzaakte. Er kunnen menschen zijn, die mee-

1) Vgl.: Dr H. Visscher, Het Probleem der Armoede, Utrecht, G. J. A. Ruys, 1911, p. 5 v.v.
2) Vgl: Dr J. A. C. v. Leeuwen, Armen en Rijken, Kampen, J. H. Kok, p. 12 v.v.

3) Matth. 5:32. Nog dikwijls wordt het volgende vers: „Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden" zoo opgevat, alsof onze kracht, onze aandacht, onze tijd verdeeld moeten worden over twee belangen: het Koninkrijk Gods en onze tijdelijke, lichamelijke behoeften. Dit vers zou dan zeggen in welke rangorde we die belangen moeten behartigen. Deze gedachte is beslist onjuist. We hebben maar op één ding te letten, één ding te zoeken, één taak te vervullen: het zoeken van het Koninkrijk Gods en Gods gerechtigheid. Daarmee is ons gansche leven gevuld. We moeten die zoeken in ieder uur, in elke omstandigheid, op ieder terrein. „Al deze dingen — eten, drinken, kleeding — zullen er als iets bijkomstigs voor u aan toegevoegd worden!"

4) Zoo gezien valt er licht op de volgorde der gebeden: Eerst bidden om trouw te mogen dienen, dàn vragen om de gereedschappen noodig voor dien dienst, dàn smeeken om vergiffenis voor de gebreken en tekortkomingen in dien dienst (vergeef ons onze schulden).